

Czwartek, 17 grudnia 2020 r.

P9_TA(2020)0368

Genetycznie zmodyfikowana kukurydza MON 88017 (MON-88Ø17-3)

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie projektu decyzji wykonawczej Komisji odnawiającej zezwolenie na wprowadzenie do obrotu, na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady, produktów zawierających genetycznie zmodyfikowaną kukurydzę MON 88017 (MON-88Ø17-3), składających się z niej lub z niej wyprodukowanych (D069148/02 – 2020/2894(RSP))

(2021/C 445/08)

Parlament Europejski,

- uwzględniając projekt decyzji wykonawczej Komisji dotyczącej odnowienia zezwolenia na wprowadzenie do obrotu, na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1829/2003, produktów zawierających genetycznie zmodyfikowaną kukurydzę MON 88017 (MON-88Ø17-3), składających się z niej lub z niej wyprodukowanych (D069148/02,
- uwzględniając rozporządzenie (WE) nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 września 2003 r. w sprawie zmodyfikowanej genetycznie żywności i paszy⁽¹⁾, w szczególności jego art. 11 ust. 3 i art. 23 ust. 3,
- uwzględniając fakt, że głosowanie przeprowadzone dnia 26 października 2020 r. w Stałym Komitecie ds. Łańcucha Żywnościowego i Zdrowia Zwierząt, o którym mowa w art. 35 rozporządzenia (WE) nr 1829/2003, nie doprowadziło do wydania opinii,
- uwzględniając art. 11 i 13 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 182/2011 z dnia 16 lutego 2011 r. ustanawiającego przepisy i zasady ogólne dotyczące trybu kontroli przez państwa członkowskie wykonywania uprawnień wykonawczych przez Komisję⁽²⁾,
- uwzględniając opinię Europejskiego Urzędu ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) z dnia 21 kwietnia 2009 r. opublikowaną 6 maja 2009 r.⁽³⁾,
- uwzględniając opinię EFSA przyjętą dnia 29 stycznia 2020 r. i opublikowaną dnia 11 marca 2020 r.⁽⁴⁾,
- uwzględniając swoje wcześniejsze rezolucje zawierające sprzeciw wobec zezwoleń na wprowadzanie organizmów zmodyfikowanych genetycznie (GMO)⁽⁵⁾,

⁽¹⁾ Dz.U. L 268 z 18.10.2003, s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. L 55 z 28.2.2011, s. 13.

⁽³⁾ <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/1075>

⁽⁴⁾ Opinia naukowa panelu EFSA ds. organizmów modyfikowanych genetycznie dotycząca oceny genetycznie zmodyfikowanej kukurydzy MON 88017 do celów odnowienia zezwolenia zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1829/2003 (wniosek EFSA-GMO-RX-014), Dziennik EFSA 2020; 18(3):6008, <https://doi.org/10.2903/j.efsa.2020.6008>.

⁽⁵⁾ W ósmej kadencji Parlament Europejski przyjął 36 rezolucji zawierających sprzeciw wobec zatwierdzania GMO. Ponadto w dziewiątej kadencji Parlament przyjął następujące rezolucje:

— Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 10 października 2019 r. w sprawie projektu decyzji wykonawczej Komisji zezwalającej na wprowadzenie do obrotu, na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1829/2003, produktów zawierających genetycznie zmodyfikowaną kukurydzę MZHGOJG (SYN-ØØØJG-2), składających się z niej lub z niej wyprodukowanych (Teksty przyjęte, P9_TA(2019)0028).

— Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 10 października 2019 r. w sprawie projektu decyzji wykonawczej Komisji dotyczącej odnowienia zezwolenia na wprowadzenie do obrotu, na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1829/2003, produktów zawierających genetycznie zmodyfikowaną soję A2704-12 (ACS-GMØØ5-3), składających się z niej lub z niej wyprodukowanych (Teksty przyjęte, P9_TA(2019)0029).

— Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 10 października 2019 r. w sprawie projektu decyzji wykonawczej Komisji zezwalającej na wprowadzenie do obrotu, na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady, produktów zawierających genetycznie zmodyfikowaną kukurydzę MON 89034 × 1507 × MON 88017 × 59122 × DAS-40278-9 oraz rodzaje zmodyfikowanej genetycznie kukurydzy łączące dwie, trzy lub cztery modyfikacje MON 89034, 1507, MON 88017, 59122 i DAS-40278-9 i produktów składających się z wymienionych rodzajów zmodyfikowanej genetycznie kukurydzy lub z niej wyprodukowanych (Teksty przyjęte P9_TA(2019)0030).

Czwartek, 17 grudnia 2020 r.

- uwzględniając art. 112 ust. 2 i 3 Regulaminu,
- uwzględniając projekt rezolucji Komisji Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności,
- A. mając na uwadze, że decyzją Komisji 2009/814/WE⁽⁶⁾ zezwolono na wprowadzenie do obrotu żywności i paszy zawierających genetycznie zmodyfikowaną kukurydzę MON 88017, składających się z niej lub z niej wyprodukowanych; mając na uwadze, że zezwolenie obejmuje również wprowadzenie do obrotu produktów innych niż żywność i pasze, zawierających genetycznie zmodyfikowaną kukurydzę MON 88017 lub składających się z niej, dla takich samych zastosowań jak każda inna kukurydza, z wyjątkiem uprawy;
- B. mając na uwadze, że 10 lipca 2018 r. przedsiębiorstwo Monsanto Europe N.V., w imieniu posiadacza zezwolenia Monsanto Company z siedzibą w USA, zgodnie z art. 11 i 23 rozporządzenia (WE) nr 1829/2003 złożyło do Komisji wniosek o odnowienie tego zezwolenia;
- C. mając na uwadze, że 21 kwietnia 2009 r. EFSA pozytywnie zaopiniował pierwotny wniosek o zezwolenie, a opinię tę opublikowano 6 maja 2009 r.;
- D. mając na uwadze, że 29 stycznia 2020 r. EFSA pozytywnie zaopiniował wniosek o odnowienie zezwolenia, a opinię tę opublikowano 11 marca 2020 r.;

-
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 14 listopada 2019 r. w sprawie projektu decyzji wykonawczej Komisji dotyczącej odnowienia zezwolenia na wprowadzenie do obrotu, na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1829/2003, produktów zawierających genetycznie zmodyfikowaną bawełnę LLCotton25 (ACS-GHØØ1-3), składających się z niej lub z niej wyprodukowanych (Teksty przyjęte, P9_TA(2019)0054).
 - Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 14 listopada 2019 r. w sprawie projektu decyzji wykonawczej Komisji dotyczącej odnowienia zezwolenia na wprowadzenie do obrotu, na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1829/2003, produktów zawierających genetycznie zmodyfikowaną soję MON 89788 (MON-89788-1), składających się z niej lub z niej wyprodukowanych (teksty przyjęte, P9_TA(2019)0055).
 - Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 14 listopada 2019 r. w sprawie projektu decyzji wykonawczej Komisji zezwalającej na wprowadzenie do obrotu na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady produktów zawierających genetycznie zmodyfikowaną kukurydzę MON 89034 × 1507 × NK603 × DAS-40278-9 oraz subkombinacje MON 89034 × NK603 × DAS-40278-9, 1507 × NK603 × DAS-40278-9 i NK603 × DAS-40278-9, składających się z niej lub z niej wyprodukowanych (Teksty przyjęte P9_TA(2019)0056).
 - Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 14 listopada 2019 r. w sprawie projektu decyzji wykonawczej Komisji zezwalającej na wprowadzenie do obrotu, na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady, produktów zawierających genetycznie zmodyfikowaną kukurydzę Bt11 × MIR162 × MIR604 × 1507 × 5307 × GA21 oraz rodzaje zmodyfikowanej genetycznie kukurydzy łączące dwie, trzy, cztery lub pięć modyfikacji Bt11, MIR162, MIR604, 1507, 5307 i GA21 i produktów składających się z wymienionych rodzajów zmodyfikowanej genetycznie kukurydzy lub z niej wyprodukowanych (Teksty przyjęte, P9_TA(2019)0057).
 - Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 14 maja 2020 r. w sprawie projektu decyzji wykonawczej Komisji zezwalającej na wprowadzenie do obrotu na mocy rozporządzenia (WE) nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady produktów zawierających genetycznie zmodyfikowaną soję MON 87708 × MON 89788 × A5547-127, składających się z niej lub z niej wyprodukowanych (Teksty przyjęte, P9_TA(2020)0069).
 - Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 11 listopada 2020 r. w sprawie projektu decyzji wykonawczej Komisji zezwalającej na wprowadzenie do obrotu produktów zawierających genetycznie zmodyfikowaną kukurydzę MON 87427 × MON 89034 × MIR162 × NK603 oraz genetycznie zmodyfikowaną kukurydzę łączącą dwie, trzy lub cztery modyfikacje MON 87427, MON 89034, MIR162 i NK603, składających się z tych odmian kukurydzy lub z nich wyprodukowanych oraz uchylającej decyzję wykonawczą Komisji (UE) 2018/1111 na mocy rozporządzenia (WE) nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady (Teksty przyjęte, P9_TA(2020)0291).
 - Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 11 listopada 2020 r. w sprawie projektu decyzji wykonawczej Komisji zezwalającej na wprowadzenie do obrotu, na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1829/2003, produktów zawierających genetycznie zmodyfikowaną soję SYHT0H2 (SYN-ØØØH2-5), składających się z niej lub z niej wyprodukowanych (Teksty przyjęte, P9_TA(2020)0292).
 - Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 11 listopada 2020 r. w sprawie projektu decyzji wykonawczej Komisji zezwalającej na wprowadzenie do obrotu, na podstawie rozporządzenia (WE) nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady, produktów zawierających zmodyfikowaną genetycznie kukurydzę MON 87427 × MON 87460 × MON 89034 × MIR162 × NK603 oraz rodzaje zmodyfikowanej genetycznie kukurydzy łączące dwie, trzy lub cztery modyfikacje MON 87427, MON 87460, MON 89034, MIR162 i NK603 i produktów składających się z wymienionych rodzajów zmodyfikowanej genetycznie kukurydzy lub z niej wyprodukowanych (Teksty przyjęte P9_TA(2020)0293).

⁽⁶⁾ Decyzja Komisji 2009/814/WE z dnia 30 października 2009 r. zezwalająca na wprowadzenie do obrotu na mocy rozporządzenia (WE) nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady produktów zawierających genetycznie zmodyfikowaną kukurydzę MON 88017 (MON-88Ø17-3), składających się z niej lub z niej wyprodukowanych (Dz.U. L 289 z 5.11.2009, s. 25).

Czwartek, 17 grudnia 2020 r.

- E. mając na uwadze, że modyfikacja genetyczna kukurydzy MON 88017 powoduje, iż wytwarza ona syntetyczne białko owadobójcze Cry3Bb1 (znane również jako toksyna Bt), wykazujące większą toksyczność niż naturalne bakterie, z których zostało uzyskane, wobec szkodników z rzędu Coleoptera, a także białko CP4 EPSPS nadające tolerancję na glifosat (7);
- F. mając na uwadze, że kombinację dwóch konstruktów genowych uzyskano w wyniku piramidowania, lecz nie dokonano oceny pojedynczych roślin rodzicielskich, co jest sprzeczne z rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 503/2013 (8);
- G. mając na uwadze, że zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1829/2003 genetycznie zmodyfikowana żywność lub pasza nie może wywierać szkodliwego wpływu na zdrowie ludzi i zwierząt ani na środowisko naturalne, a przy sporządzaniu decyzji Komisja musi brać pod uwagę wszelkie istotne przepisy prawa Unii oraz inne uzasadnione czynniki istotne dla sprawy;

Obawy państw członkowskich dotyczące opinii EFSA

- H. mając na uwadze, że w czasie konsultacji dotyczących pierwotnego wniosku o zezwolenie na wprowadzanie do obrotu państwa członkowskie przedstawiły wiele krytycznych uwag do projektu opinii EFSA (9); mając na uwadze, iż państwa członkowskie podkreśliły między innymi, że nie można przypisać dużej wagi badaniom dotyczącym ostrej toksyczności przeprowadzonym z wykorzystaniem wyizolowanych białek (a nie całej genetycznie zmodyfikowanej rośliny), że proponowane monitorowanie środowiskowe po wprowadzeniu do obrotu jest zbyt nieprecyzyjne jak na plan nadzoru dotyczący niezamierzonych skutków dla zdrowia ludzi lub zwierząt i dla środowiska, że badanie bakteriujnych białek zastępczych nie powinno zastępować badania białek pochodzących z ekspresji u roślin, że liczba sezonów uprawowych i lokalizacji upraw nie jest wystarczająca, biorąc pod uwagę komercyjne wykorzystanie GMO, że niezbędne są dalsze informacje, aby można było podsumować ocenę ryzyka, oraz że nie można wykluczyć wzrostu alergenicności w wyniku obecności w żywności i paszy białka mCry3Bb1 pochodzącego z genetycznie zmodyfikowanej kukurydzy MON 88017; mając ponadto na uwadze, że jedno z państw członkowskich zakwestionowało niezależność badań przeprowadzonych do celów oceny ryzyka, ponieważ zostały one przeprowadzone przez wnioskodawcę, tj. firmę Monsanto;
- I. mając na uwadze, że w czasie konsultacji dotyczących wniosku o odnowienie zezwolenia na wprowadzanie do obrotu państwa członkowskie przedstawiły wiele krytycznych uwag do projektu opinii EFSA (10); mając na uwadze, iż państwa członkowskie podkreśliły między innymi, że plan monitorowania oparty na zgodzie wydanej decyzją 2009/814/WE oraz sprawozdania z monitorowania wykazują zasadnicze braki i nie są zgodne z dyrektywą 2001/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady (11) ani z odpowiednimi wytycznymi EFSA, że badania nie są wystarczające i że konieczne jest przeprowadzenie dalszych testów w celu określenia narażenia i wynikających z niego skutków i zagrożeń dla organizmów innych niż zwalczane w związku z narażeniem na białka Bt za pośrednictwem obornika lub ścięków, jak również że ze względu na brak informacji nie można w pełni ocenić bezpieczeństwa środowiskowego genetycznie zmodyfikowanej kukurydzy MON 88017;

Herbicydy uzupełniające i brak analizy pozostałości

- J. mając na uwadze, że wykazano, iż uprawa genetycznie zmodyfikowanych roślin odpornych na herbicydy prowadzi do większego stosowania herbicydów, co wynika w znacznej mierze z pojawiania chwastów odpornych na herbicydy (12); mając na uwadze, że należy się w związku z tym spodziewać, iż uprawy genetycznie zmodyfikowanej kukurydzy będą narażone na wyższe i powtarzające się dawki glifosatu, co może doprowadzić do zwiększenia ilości pozostałości w zbiorach;

(7) Opinia EFSA, s. 7 <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/1075>

(8) Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 503/2013 z dnia 3 kwietnia 2013 r. w sprawie wniosków o zatwierdzenie genetycznie zmodyfikowanej żywności i paszy zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1829/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady oraz zmieniające rozporządzenia Komisji (WE) nr 641/2004 i (WE) nr 1981/2006 (Dz.U. L 157 z 8.6.2013, s. 1).

(9) Pierwszy zbiór uwag państw członkowskich: <http://registerofquestions.efsa.europa.eu/roqFrontend/questionLoader?question=EFSA-Q-2005-280>

(10) Drugi zbiór uwag państw członkowskich: <http://registerofquestions.efsa.europa.eu/roqFrontend/questionLoader?question=EFSA-Q-2018-00672>

(11) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/18/WE z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zamierzonego uwalniania do środowiska organizmów zmodyfikowanych genetycznie i uchylająca dyrektywę Rady 90/220/EWG – oświadczenie Komisji (Dz.U. L 106 z 17.4.2001, s. 1).

(12) Zob. na przykład Bonny, S., „Genetically Modified Herbicide-Tolerant Crops, Weeds, and Herbicides: Overview and Impact” [Zmodyfikowane genetycznie rośliny odporne na herbicydy, a także chwasty i herbicydy – przegląd i wpływ], Environmental Management, styczeń 2016, 57(1), s. 31–48, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/26296738>, Benbrook, C.M. „Impacts of genetically engineered crops on pesticide use in the U.S. – the first sixteen years” [Wpływ zmodyfikowanych genetycznie upraw na stosowanie pestycydów w USA – pierwsze szesnaście lat], Environmental Sciences Europe 24, 24 (2012), <https://enveurope.springeropen.com/articles/10.1186/2190-4715-24-24>, oraz Schütte, G., Eckerstorfer, M., Rastelli, V. i in., „Herbicide resistance and biodiversity: agronomic and environmental aspects of genetically modified herbicide-resistant plants” [Odporność na herbicydy a różnorodność biologiczna: agronomiczne i środowiskowe aspekty modyfikacji genetycznej roślin w celu uzyskania odporności na herbicydy], Environmental Sciences Europe 29, 5 (2017), <https://enveurope.springeropen.com/articles/10.1186/s12302-016-0100-y>

Czwartek, 17 grudnia 2020 r.

- K. mając na uwadze utrzymujące się wątpliwości co do rakotwórczości glifosatu; mając na uwadze, że EFSA stwierdził w listopadzie 2015 r., iż jest mało prawdopodobne, aby glifosat był rakotwórczy, a Europejska Agencja Chemikaliów uznała w marcu 2017 r., że nie ma podstaw, by zaliczyć go do substancji rakotwórczych; mając na uwadze, że z kolei Międzynarodowa Agencja Badań nad Rakiem, wyspecjalizowana agencja Światowej Organizacji Zdrowia ds. badań nad rakiem, w 2015 r. zaliczyła glifosat do substancji prawdopodobnie rakotwórczych dla ludzi; mając na uwadze, że szereg najnowszych zrecenzowanych badań naukowych potwierdza możliwe działanie rakotwórcze glifosatu ⁽¹³⁾;
- L. mając jednak na uwadze, że według opinii Działu ds. Pestycydów EFSA dane o pozostałościach glifosatu na powierzchni genetycznie zmodyfikowanej kukurydzy ze zmianami dotyczącymi EPSPS ⁽¹⁴⁾ są niewystarczające, by określić najwyższe dopuszczalne poziomy pozostałości i wartości oceny ryzyka ⁽¹⁵⁾;
- M. mając na uwadze, że według Działu ds. Pestycydów EFSA brakuje ⁽¹⁶⁾ również danych toksykologicznych umożliwiających ocenę ryzyka dla konsumentów w odniesieniu do szeregu produktów rozpadu glifosatu istotnych w przypadku upraw zmodyfikowanych genetycznie odpornych na tę substancję;
- N. mając na uwadze, że ocenę pozostałości herbicydów i produktów ich rozpadu na roślinach zmodyfikowanych genetycznie, a także ocenę interakcji z toksynami Bt uznano za nienależącą do kompetencji panelu EFSA ds. GMO, zatem procedura wydawania zezwoleń na wprowadzenie GMO nie obejmuje takiej oceny; mając na uwadze, że jest to podejście problematyczne, ponieważ sposób, w jaki roślina zmodyfikowana genetycznie rozkłada herbicydy uzupełniające, oraz skład, a tym samym toksyczność produktów rozpadu (metabolitów), mogą wynikać z samej modyfikacji genetycznej ⁽¹⁷⁾;

Nieodpowiednie badania toksyczności

- O. mając na uwadze, że do badań służących ocenie ostrej toksyczności i degradacji w płynach trawiennych wykorzystano białka Cry3Bb1 i CP4 EPSPS wytworzone przez rekombinacyjny szczep bakterii *E. coli*;
- P. mając na uwadze, że zasadniczo nie można przypisać dużej wagi badaniom toksykologicznym z wykorzystaniem wyizolowanych białek, gdyż nie uwzględniają wpływu białka w połączeniu z samą rośliną;
- Q. mając na przykład na uwadze, że niektóre rośliny, w tym kukurydza, naturalnie wytwarzają inhibitory proteiny (PI), a wykazano, że inhibitory te spowalniają degradację toksyn Bt; mając na uwadze, że toksyna Bt spożywana wraz z tkanką rośliny ma zatem znacznie zwiększoną toksyczność niż toksyna wyizolowana; mając na uwadze, że w badaniu z 1990 r. przeprowadzonym przez naukowców w przedsiębiorstwie Monsanto wykazano, iż nawet skrajnie niski poziom PI zwiększa aż 20-krotnie aktywność owadobójczą toksyn Bt ⁽¹⁸⁾; mając na uwadze, że EFSA nigdy nie ocenił tej interakcji ani nie wspominał o nich w ocenach ryzyka dotyczących zmodyfikowanych genetycznie roślin Bt;
- R. mając na uwadze, że wykazano, iż czynniki zwiększające toksyczność białek Bt mogą również wpływać na ich selektywność ⁽¹⁹⁾: zwiększenie skuteczności toksyny Bt wobec zwalczanych organizmów może spowodować spadek selektywności, a zatem narażenie większej liczby organizmów innych niż organizmy zwalczane; mając na uwadze, że

⁽¹³⁾ Zob. na przykład <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1383574218300887>, <https://academic.oup.com/ije/advance-article/doi/10.1093/ije/dyz017/5382278>, <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0219610> i <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6612199/>

⁽¹⁴⁾ W omawianej kukurydzy poddanej złożonej modyfikacji genetycznej wprowadzono zmiany dotyczące EPSPS.

⁽¹⁵⁾ Przegląd EFSA dotyczący obecnych najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości glifosatu zgodnie z art. 12 rozporządzenia (WE) nr 396/2005 – wersja zmieniona w celu uwzględnienia pominiętych danych, Dziennik EFSA 2019; 17 (10):5862, s. 4, <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/5862>

⁽¹⁶⁾ Wnioski EFSA w sprawie wzajemnego przeglądu oceny ryzyka stwarzanego przez pestycydy w odniesieniu do substancji czynnej glifosatu, Dziennik EFSA, 2015; 13(11):4302, s. 3, <https://www.efsa.europa.eu/en/efsajournal/pub/4302>.

⁽¹⁷⁾ Ma to istotnie miejsce w przypadku glifosatu, jak stwierdzono w opublikowanym przez EFSA przeglądzie obowiązujących najwyższych poziomów pozostałości glifosatu zgodnie z art. 12 rozporządzenia (WE) nr 396/2005, Dziennik EFSA 2018; 16 (5):5263, s. 12, <https://www.efsa.europa.eu/fr/efsajournal/pub/5263>

⁽¹⁸⁾ MacIntosh, S.C., Kishore, G.M., Perlak, F.J., Marrone, P.G., Stone, T.B., Sims, S.R., Fuchs, R.L., „Potentiation of *Bacillus thuringiensis* insecticidal activity by serine protease inhibitors”, *Journal of Agricultural and Food Chemistry*, 1990, 38, s. 1145–1152.

⁽¹⁹⁾ Zob. np.: Then, C., „Risk assessment of toxins derived from *Bacillus thuringiensis*: synergism, efficacy, and selectivity”, *Environmental Science and Pollution Research International*, 2010, 17, s. 791–797.

Czwartek, 17 grudnia 2020 r.

choć dotychczas nie prowadzono systematycznych badań, kilka opracowań wskazuje na wpływ inhibitorów proteazy w połączeniu z toksynami Bt na owady inne niż zwalczane⁽²⁰⁾;

- S. mając na uwadze brak wiedzy o ryzyku zwiększonej toksyczności u ludzi i ssaków w wyniku interakcji między PI i toksynami Bt w roślinach zmodyfikowanych genetycznie;

Kwestia adiuwacyjności Bt

- T. mając na uwadze, że w szeregu badań zaobserwowano w wyniku narażenia na białka Bt skutki uboczne mogące wpływać na układ odpornościowy oraz zauważono, że niektóre toksyny Bt mogą wykazywać właściwości adiuwantów⁽²¹⁾, co oznacza, że mogą nasilać alergenicność innych białek, z którymi wchodzi w styczność;

- U. mając jednak na uwadze, że ocena ryzyka przeprowadzona przez EFSA nie bierze pod uwagę faktu, iż kukurydza wytwarza PI⁽²²⁾, należy zatem zakładać znacznie wolniejszą degradację toksyny Bt przy spożyciu z tkanką roślinną niż w postaci wyizolowanej; mając na uwadze, że różnica ta może również zwiększyć jej adiuwacyjność, i sprawia, że badania z wykorzystaniem odizolowanych białek stają się niepoprawne; mając na uwadze, że nie przeprowadzono badań empirycznych w celu zbadania rzeczywistej immunogeniczności toksyny Bt wytwarzanej przez roślinę zmodyfikowaną genetycznie; mając na uwadze, że rozkład w płynach trawiennych, który może mieć znaczenia dla toksyczności i adiuwacyjności, badano przy użyciu toksyny Bt w izolacji;

Uprawy BT: wpływ na organizmy inne niż zwalczane i zwiększona odporność

- V. mając na uwadze, że w przeciwieństwie do stosowania środków owadobójczych, gdzie narażenie następuje w czasie opryskiwania i przez ograniczony czas po oprysku, stosowanie upraw Bt prowadzi do ciągłego narażenia organizmów zwalczanych i innych niż zwalczane na toksyny Bt;

- W. mając na uwadze, że założenia, iż toksyny Bt wykazują jeden specyficzny dla danego celu zwalczania sposób działania, nie można już uznawać za prawidłowe, i nie można wykluczyć wpływu na organizmy inne niż zwalczane⁽²³⁾; mając na uwadze, że według doniesień różnorodne skutki dotyczą coraz większą liczbę organizmów innych niż zwalczane; mając na uwadze, że w ostatnim przeglądzie wymieniono 39 recenzowanych publikacji, w których odnotowano znaczący niekorzystny wpływ toksyn Bt na wiele gatunków „spoza obszaru działania”⁽²⁴⁾;

- X. mając na uwadze, że efekty skojarzone, takie jak połączenie z inhibitorem proteazy, mogą znacząco zwiększyć toksyczność toksyn Bt; mając na uwadze, że kwestia selektywności jest szczególnie istotna w przypadku syntetycznych toksyn Bt, takich jak Cry3Bb1, które mogą wykazywać niższą selektywność w połączeniu z wyższą toksycznością; mając na uwadze, że EFSA nadal uważa, iż toksyny Bt oddziałują jedynie na wąskie spektrum organizmów innych niż zwalczane, i nie bierze pod uwagę efektów skojarzonych; mając na uwadze, że szersze spektrum organizmów innych niż zwalczane może być narażone na toksyny Bt poprzez kontakt z wyciekami, odpadami i obornikiem;

- Y. mając na uwadze, że w ocenie ryzyka nie uwzględniono rozwoju odporności u zwalczanych szkodników na toksyny Bt, co może skutkować stosowaniem mniej bezpiecznych dla środowiska pestycydów lub zwiększonych dawek i większą liczbą aplikacji na zmodyfikowaną genetycznie roślinę w kraju uprawy; mając na uwadze, że amerykańska Agencja Ochrony Środowiska proponuje stopniowe wycofanie w ciągu najbliższych trzech do pięciu lat wielu z obecnych mieszańców kukurydzy Bt oraz niektórych odmian bawełny Bt ze względu na wzrost odporności owadów na te uprawy⁽²⁵⁾;

⁽²⁰⁾ Zob. np.: Han, P., Niu, C.Y., Lei, C.L., Cui, J.J., Desneux, N., „Quantification of toxins in a Cry1Ac + CpTI cotton cultivar and its potential effects on the honey bee *Apis mellifera* L.”, *Ecotoxicology* 2010, 19, s. 1452–1459. <https://link.springer.com/article/10.1007/s10646-010-0530-z> Babendreier, D., Kalberer, N.M., Romeis, J., Fluri, P., Mulligan, E. i Bigler, F., *Apidologie*, „Influence of Bt-transgenic pollen, Bt-toxin and protease inhibitor (SBTI) ingestion on development of the hypopharyngeal glands in honeybees”, 2005, 36 4, s. 585–594, <https://doi.org/10.1051/apido:2005049>, oraz Liu, X.D., Zhai, B.P., Zhang, X.X., Zong, J.M. „Impact of transgenic cotton plants on a non-target pest, *Aphis gossypii* Glover”. *Ecological Entomology*, 30(3), s. 307–315. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.0307-6946.2005.00690.x>

⁽²¹⁾ Zob. analizę w: Rubio Infante, N. & Moreno-Fierros, L., „An overview of the safety and biological effects of *Bacillus thuringiensis* Cry toxins in mammals”, *Journal of Applied Toxicology*, maj 2016, 36(5): s. 630–648, <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/jat.3252/full>

⁽²²⁾ Zob. motyw Q.

⁽²³⁾ Zob. np. Hilbeck, A. i Otto, M., „Specificity and combinatorial effects of *Bacillus thuringiensis* Cry toxins in the context of GMO risk assessment”. *Frontiers Environmental Science* 2015, 3:71.

⁽²⁴⁾ Hilbeck, A., Defarge, N., Lebrecht, T., Böhn, T., „Insecticidal Bt crops. EFSA’s risk assessment approach for GM Bt plants fails by design”, *RAGES* 2020, s. 4 https://www.testbiotech.org/sites/default/files/RAGES_report-Insecticidal%20Bt%20plants.pdf

⁽²⁵⁾ <https://www.dtnpf.com/agriculture/web/ag/crops/article/2020/09/29/epa-proposes-phasing-dozens-bt-corn>

Czwartek, 17 grudnia 2020 r.

- Z. mając na uwadze, że choć utrzymywano, że stosowanie upraw Bt prowadzi do zmniejszenia stosowania środków owadobójczych, w niedawnym badaniu opublikowanym w Stanach Zjednoczonych⁽²⁶⁾ stwierdzono, że „w wielu analizach wpływu upraw Bt na wzorce stosowania pestycydów najwyraźniej nie uwzględniono zaprawiania nasion, a zatem możliwe jest, że ograniczenie stosowania środków owadobójczych (zwłaszcza »obszarów poddanych działaniu środka«) związanych z uprawami Bt zostało zawyżone”; mając na uwadze, że w tym samym badaniu stwierdzono, iż zaprawianie nasion neonicotynoidami często stosuje się w połączeniu z uprawami kukurydzy i soi Bt, że „ten model stosowania może mieć niezamierzone skutki, a mianowicie odporność u zwalczanych szkodników, występowanie szkodników innych niż zwalczane oraz zanieczyszczenie o szkodliwym wpływie kaskadowym na dziką faunę i florę”; w badaniu stwierdzono też, że „niektóre z tych skutków już się pojawiły”; mając na uwadze, że w Unii obowiązuje zakaz stosowania trzech neonicotynoidów w uprawach polowych, w tym do otoczkowania nasion, ze względu na ich wpływ na pszczoły i inne owady zapylające⁽²⁷⁾;
- AA. mając na uwadze, że Unia jest stroną Konwencji ONZ o różnorodności biologicznej, która zobowiązuje zarówno kraje importujące, jak i eksportujące do uwzględniania różnorodności biologicznej;

Niedemokratyczny proces podejmowania decyzji

- AB. mając na uwadze, że w wyniku głosowania przeprowadzonego 26 października 2020 r. w Stałym Komitecie ds. Łańcucha Żywnościowego i Zdrowia Zwierząt, o którym mowa w art. 35 rozporządzenia (WE) nr 1829/2003, nie wydano opinii, co oznacza, że nie uzyskano poparcia kwalifikowanej większości państw członkowskich dla wydania zezwolenia;
- AC. mając na uwadze, że Komisja przyznaje, iż problematyczna jest sytuacja, w której nadal wydaje ona zezwolenia na wprowadzanie GMO bez uzyskania poparcia kwalifikowanej większości państw członkowskich, oraz że sytuacja taka jest wyjątkiem, jeśli chodzi o wydawanie zezwoleń na wprowadzanie produktów ogółem, ale stała się normą w procesie podejmowania decyzji o zezwoleniu na wprowadzenie genetycznie zmodyfikowanej żywności i paszy;
- AD. mając na uwadze, że w trakcie ósmej kadencji Parlament przyjął łącznie 36 rezolucji, w których sprzeciwił się wprowadzeniu do obrotu GMO: do zastosowania w żywności i paszy (33 rezolucje) oraz do uprawy w Unii (3 rezolucje); mając na uwadze, że podczas dziewiątej kadencji Parlament przyjął jak dotąd jedenaście takich sprzeciwów; mając na uwadze, że nie uzyskano poparcia kwalifikowanej większości państw członkowskich dla zezwolenia na wprowadzenie żadnego z tych GMO; mając na uwadze, że Komisja nadal zezwala na wprowadzenie GMO, choć sama stwierdziła niedostatek demokracji oraz mimo braku poparcia ze strony państw członkowskich i mimo zastrzeżeń Parlamentu;
- AE. mając na uwadze, że zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 182/2011 Komisja może zdecydować, iż nie zezwoli na wprowadzenie GMO, jeżeli zezwolenia takiego nie poprze kwalifikowana większość państw członkowskich w komitecie odwoławczym⁽²⁸⁾; mając na uwadze, że nie wymaga to żadnej zmiany w przepisach;
1. uważa, że projekt decyzji wykonawczej Komisji wykracza poza uprawnienia wykonawcze przewidziane w rozporządzeniu (WE) nr 1829/2003;
 2. uważa, że projekt decyzji wykonawczej Komisji jest niespójny z prawem Unii, gdyż nie odpowiada celowi rozporządzenia (WE) nr 1829/2003 zakładającemu – zgodnie z zasadami ogólnymi określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 178/2002⁽²⁹⁾ – stworzenie podstawy do zapewnienia wysokiego poziomu ochrony życia i zdrowia ludzkiego, zdrowia i dobrostanu zwierząt, środowiska naturalnego oraz interesów konsumentów w związku z genetycznie zmodyfikowaną żywnością i paszą, przy jednoczesnym zapewnieniu skutecznego funkcjonowania rynku wewnętrznego;
 3. wzywa Komisję do wycofania projektu decyzji wykonawczej;

⁽²⁶⁾ Douglas, M.R., Tooker, J.F., „Large-Scale Deployment of Seed Treatments Has Driven Rapid Increase in Use of Neonicotinoid Insecticides and Preemptive Pest Management in U.S. Field Crops”, *Environmental Science and Technology* 2015, 49, 8, s. 5088–5097, <https://pubs.acs.org/doi/10.1021/es506141g>

⁽²⁷⁾ Neonicotynoidy, https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/approval_active_substances/approval_renewal/neonicotinoids_en

⁽²⁸⁾ Zgodnie z art. 6 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 182/2011 Komisja „może przyjąć”, a nie „przyjmuje” zezwolenie, jeżeli nie opowie się za nim kwalifikowana większość państw członkowskich w komitecie odwoławczym.

⁽²⁹⁾ Rozporządzenie (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiające ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności (Dz.U. L 31 z 1.2.2002, s. 1).

Czwartek, 17 grudnia 2020 r.

4. z zadowoleniem przyjmuje fakt, że w piśmie z 11 września 2020 r. skierowanym do posłów Komisja ostatecznie przyznała, iż przy podejmowaniu decyzji o zezwoleniu na wprowadzenie GMO należy uwzględnić zasady zrównoważonego rozwoju⁽³⁰⁾; wyraża jednak głębokie rozczarowanie faktem, że 28 września 2020 r. Komisja zezwoliła na przywóz genetycznie zmodyfikowanej soi⁽³¹⁾ mimo sprzeciwu ze strony Parlamentu i większości państw członkowskich;
5. wzywa Komisję, by jak najszybciej i przy pełnym udziale Parlamentu opracowała kryteria zrównoważonego rozwoju; wzywa Komisję, by poinformowała, jak i w jakim terminie rozpocznie te prace;
6. ponownie apeluje do Komisji o uwzględnienie w procesie udzielania zezwoleń zobowiązań Unii wynikających z umów międzynarodowych, takich jak paryskie porozumienie klimatyczne, Konwencja ONZ o różnorodności biologicznej i cele zrównoważonego rozwoju ONZ;
7. ponownie wzywa Komisję, by zaprzestała wydawania zezwoleń na GMO, przeznaczone zarówno do uprawy, jak i do stosowania w żywności i paszy, jeżeli państwa członkowskie zgromadzone w komitecie odwoławczym nie wydadzą opinii, zgodnie z art. 6 ust. 3 rozporządzenia (UE) nr 182/2011;
8. ponownie wzywa Komisję, by nie wydawała zezwoleń na GMO odporne na herbicydy, dopóki w poszczególnych przypadkach nie zostaną szczegółowo zbadane zagrożenia dla zdrowia wynikające z pozostałości herbicydów, co wymaga pełnej oceny pozostałości z oprysków upraw zmodyfikowanych genetycznie herbicydami uzupełniającymi oraz oceny produktów ich rozpadu i wszelkich efektów skojarzonych, w tym z samą rośliną zmodyfikowaną genetycznie;
9. wzywa EFSA, aby w końcu zaakceptował istotne różnice między natywnymi toksynami Bt a białkami będącymi ekspresją syntetycznych transgenów w roślinach zmodyfikowanych genetycznie oraz rozszerzył zakres oceny ryzyka, aby w pełni uwzględnić wszystkie interakcje i efekty skojarzone między toksynami Bt, roślinami zmodyfikowanymi genetycznie i ich składnikami, pozostałościami z oprysków herbicydami uzupełniającymi i środowiskiem, a także wpływ na zdrowie i bezpieczeństwo żywności;
10. wzywa EFSA, aby przestał akceptować badania toksyczności oparte na wyizolowanych białkach, które mogą różnić się pod względem struktury i skutków biologicznych od białek wytwarzanych przez samą roślinę, a także aby wymagał prowadzenia wszystkich badań z wykorzystaniem tkanki z rośliny zmodyfikowanej genetycznie;
11. wzywa EFSA, aby upewnił się, że dane z badań polowych lub szklarni obejmują wystarczająco szeroki zakres warunków agronomicznych i środowiskowych, aby móc ocenić wpływ wszystkich czynników stresogennych, których należy się spodziewać podczas uprawy, na ekspresję genów i skład roślin;
12. wzywa EFSA, aby upewnił się, że dane z badań polowych lub szklarni obejmują wystarczająco szeroki zakres różnych odmian, aby móc ocenić wpływ różnego pochodzenia genetycznego na ekspresję genów i skład roślin;
13. wzywa EFSA, aby zażądał danych dotyczących wpływu spożycia żywności i paszy pochodzących z genetycznie zmodyfikowanych roślin na mikrobiom jelitowy;
14. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji oraz rządów i parlamentom państw członkowskich.

⁽³⁰⁾ <https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf>

⁽³¹⁾ MON 87708 × MON 89788 × A5547-127, https://webgate.ec.europa.eu/dyna/gm_register/gm_register_auth.cfm?pr_id=100